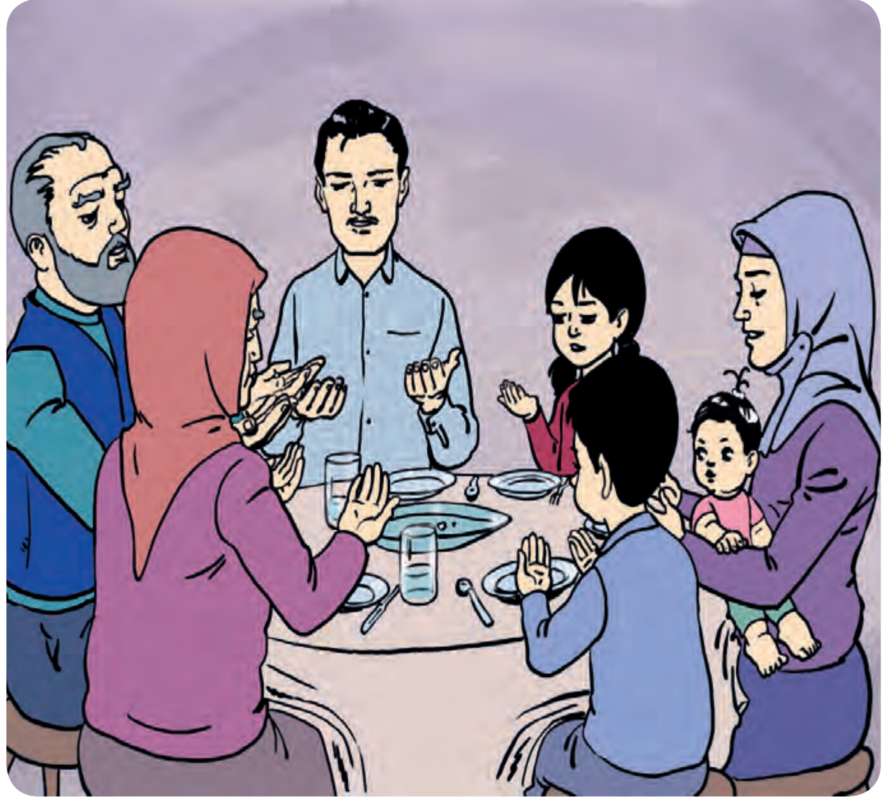
1. Fıkıh Açısından Aile

Dinimizin aileye verdiği önem hakkında neler biliyorsunuz?

1.1. İslam'ın Aile Kurumuna Verdiği Önem

Aile; kan bağına dayanan, anne-baba ile çocuklardan oluşan ve toplumun en küçük birimini meydana getiren kurumudur.[1] Aile; insanın içinde doğduğu, büyüdüğü, ilk eğitimini aldığı ve hayata katıldığı en küçük sosyal gruptur. Millî ve manevi değerlerin nesilden nesile aktarılmasını sağlayan, çocuğun terbiyesinde en önemli ve en yakın çevreyi oluşturan kurum ailedir. Aile, geçmişle gelecek arasında köprü kurarak bireyin, toplumun tarihî ve kültürel değerleri ile bütünleşmesinde adeta bir çimento vazifesi görmektedir.

Ailenin temel amacı, insan soyunun devamını sağlamak, topluma faydalı ve sağlıklı nesiller yetiştirmektir. İnsanın doğuşu, yetişmesi, olgunlaşması ve sağlıklı nesillerin devamı aile kurumu ile olmaktadır. Bu nedenle; "Aile toplumun temelidir." denilmiştir. Bir toplumda aile ne kadar sağlam olursa toplum da o kadar sağlam olur.

Tarihten günümüze aile kurumunun olmadığı bir toplum yoktur. Bundan dolayı aile kurumunun yerine başka bir kurumu koymak mümkün değildir. Yaratılışı itibarıyla yalnız başına yaşayamayan insan, aile ortamının sıcaklığında terbiye edilmekte; millî, dini ve insani şahsiyetini bu kurumda kazanmaktadır. "Aile terbiyesi", "aile görgüsü", aile şerefi" gibi konuşma dilinde sık kullandığımız kalıplar, ailenin bu önemli işlevini dile getirmektedir.

Ailenin temelleri Âdem (as) ile Havva'nın kurmuş olduğu yuva ile atılmıştır. Kur'an bu gerçeği şöyle ifade etmektedir: **"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın (meydana getirip yeryüzüne) yayan Rabbinize karşı gelmekten sakının. Kendisi adına birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'a karşı gelmekten ve akrabalık bağlarını koparmaktan sakının. Şüphesiz Allah, üzerinizde bir gözetleyicidir."**[2]

İslam, toplumsal hayatın istikrarlı bir şekilde devam etmesi için aile kurumunun ilk adımı olan evliliği teşvik etmiş,[3] "Temiz ve huzurlu bir toplum, sağlıklı ve temiz nesillerden oluşur." ilkesini benimse-

1 TDK, Türkçe Sözlük, s. 50.
2 Nisa suresi, 1. ayet.
3 İslam'da evliliğin teşviki ile ilgili ayet ve hadislere örnek olarak bk. Nisa suresi, 3. ayet; Nur suresi, 32. ayet; Buhârî, Savm, 10; Nikâh, 2,3; Müslim, Nikâh, 1,3; Ebu Dâvûd, Nikâh,1; Tirmizî, Nikâh, 1; Nesâî, Nikâh, 3, Sıyâm, 43; İbn Mâce, Nikâh, 1.

miştir. Bundan dolayı ailenin kurulması ve neslin sağlıklı bir şekilde muhafazası, dinin korunmasını hedeflediği beş temel esastan biri olarak kabul edilmiştir.

Aile, insanı sevgi ve şefkatle hayata hazırlar. Kur'an-ı Kerim bu gerçeğe şöyle işaret etmektedir: **"Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de onun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır."**[4]

İslam'da aile, bireyler için sevgi ve huzurun kaynağı olmaktadır. Böyle bir ailede anne-baba birbirleri vasıtası ile huzura kavuştukları gibi çocuklar da bu huzurlu yuvada sevgi ve şefkatle yetişerek şahsiyet kazanırlar.

DEĞERLENDİRELİM

"Kaynaşmanız için size kendi (cinsi)nizden eşler yaratıp aranızda sevgi ve merhamet oluşturması da onun varlığının delillerindendir..." (Rûm suresi, 21. ayet.)

Yukarıdaki ayette verilmek istenen mesaj nedir? Değerlendiriniz.

İnsanın hayatında yapmış olduğu en önemli sözleşme, nikâh akdidir. Ancak nikâh akdi, bireysel olduğu kadar toplumsal açıdan da çok önemlidir. Bundan dolayıdır ki Kur'an-ı Kerim'de nikâh akdi *"...misak-ı galiz (kuvvetli akit) ..."*[5] olarak nitelenmiş, ailenin kurulması ve korunması tüm topluma bir görev olarak yüklenmiştir. Şu ayet-i kerime bu gerçeğe işaret etmektedir: **"İçinizdeki evlilik çağına gelmiş olan.. bekârları evlendirin Eğer onlar yoksul iseler, Allah onları lütfu ile zenginleştirir. Allah lütfu bol olandır. Allah her şeye gücü yeten, her şeyi bilendir."**[6]

Peygamber (s.a.v) de evliliği teşvik etmekte ve aile kurmanın önemine vurgu yaparak şöyle demektedir: *"Ey gençler topluluğu! Sizden kimin evlenmeye (bedenî ve mali) gücü yeterse hemen evlensin..."*[7] *"Nikâh benim sünnetimdir. Her kim sünnetim ile amel etmeyi terk ederse benden, benim ümmetimden değildir..."*[8] Ayrıca İslam'da evlilik, ömür boyu sürecek bir birliktelik olarak görülmüştür. Nikâh akdi medeni bir muamele, bir ibadet olarak kabul edilmiştir.

BİLGİ NOTU

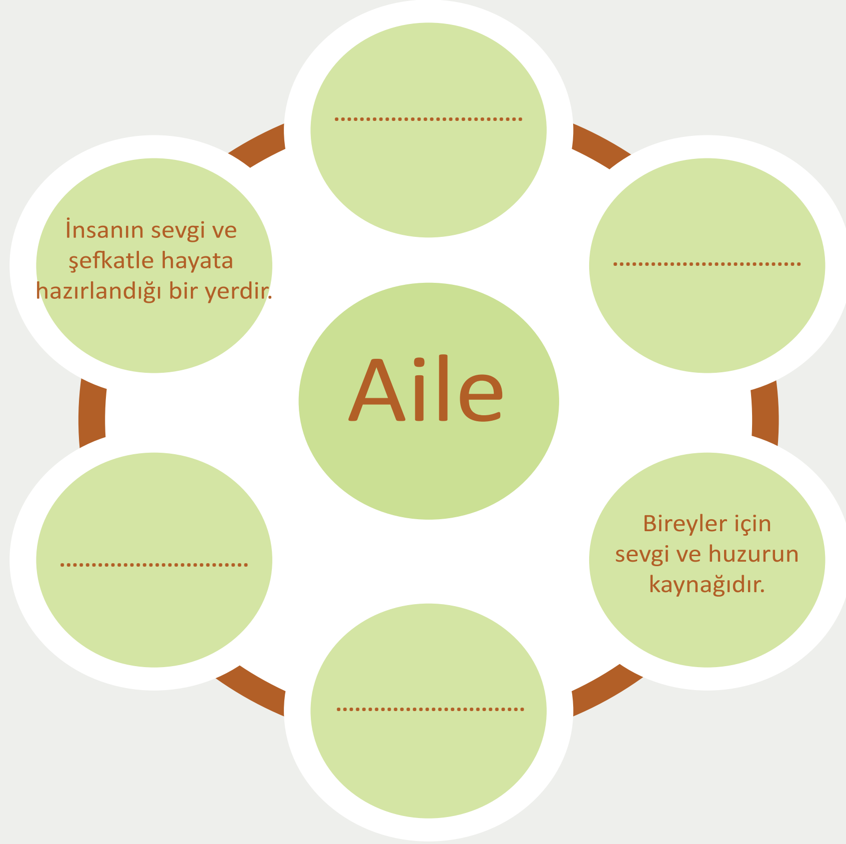
İslam âlimleri, ilk zamanlardan itibaren Kur'an ve sünnette yer alan ve büyük bir yekün oluşturan aile hukuku, kurumu ile ilgili hüküm ve kuralları *"nikâh ve talak"*, *"münâkahât ve müfârakât"* başlıklarıyla derleyip bir araya getirmişlerdir. Günümüzde ise aile hukuku ve kurumu ile ilgili konular *"el-ahvâlü'ş-şahsiyye" ve "ahkâmü'l-üsra"* genel başlıkları altında işlenmektedir.

4 Rum suresi, 21. ayet.
5 bk. Nisa suresi, 21. ayet.
6 Nur suresi, 32. ayet.
7 Buhârî, Savm, 10; Nikâh, 2,3; Müslim, Nikâh, 1,3;
8 Buhari, Nikâh, 1, Müslim, Nikâh, 5;

TAMAMLAYALIM

Aşağıdaki şemada boş bırakılan yerleri verilen örneklerden hareketle tamamlayınız.

9 İsra suresi, 32. ayet.